

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **H. J.**, bývajúcej v K., proti odporkyňi **Klein & Gefferth, spol. s r.o.**, so sídlom v Košiciach, Letná 30, **o ochranu osobnosti**, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35 C 181/2011, o návrhu na vylúčenie sudcu Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 11 Co 169/2013, takto

r o z h o d o l :

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach Mgr. Angelika Sopoligová **n i e j e v y l ú č e n á** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 11 Co 169/2013 (vec vedená na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 35 C 181/2011).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 11 Co 169/2013 oznámila sudkyňa tohto súdu Mgr. Angelika Sopoligová predsedovi krajského súdu skutočnosť významnú z hľadiska § 14 ods. 1 O.s.p. pre jej vylúčenie z rozhodovania v predmetnej veci podľa § 15 ods. 1 O.s.p. so zreteľom na jej pomer k veci. Tento odôvodnila skutkovými okolnosťami týkajúcimi sa vzniknutých následkov po jej lekárskom ošetrovaní totožnými so skutkovým odôvodnením predmetnej žaloby (predmetom, ktorej je odškodnenie za neoprávnený zásah do zdravia pri poskytnutí zdravotnej starostlivosti žalovaným, spôsobený nevykonaním RTG vyšetrenia, za čo bol aj žalovaný sankcionovaný uložením pokuty). V doplnenom oznámení (na žiadosť najvyššieho súdu) uviedla, že ňou opísané skutkové okolnosti sa netýkajú žalovaného, súvisia s postupom iného lekára (zdravotníckeho zariadenia), ale vychádzajú zo zhodného skutkového odôvodnenia veci, ktorá je predmetom konania.

Predseda Krajského súdu v Košiciach predložil vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie podľa § 16 ods. 1 O.s.p., pretože nezistil dôvod pochybovať

o nezaufatosti menovanej sudkyne v tomto konaní a to ani po doplnení jej oznámenia zo 4. júla 2014.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 O.s.p.) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaufatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní veci, k nezaufatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to: 1/ k veci (o taký vzťah ide napríklad vtedy, keď sudca má osobný záujem na určitom výsledku konania), 2/ k účastníkom konania (o takýto vzťah ide v prípade vzťahu sudcu charakteru rodičovského, manželského, súrodeneckého alebo iného blízkeho rodinného alebo osobného vzťahu), 3/ k zástupcom účastníkov (pozri vyššie 2/). Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (15 O.s.p.). Obsahom práva na prejednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že

sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napr. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napr. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje, tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký ak objektívne javiť (pozri Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (iného senátu najvyššieho súdu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu

nestranného. Preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení, tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybnosti o nestrannosti sudcu (pozri Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležitá, ale nie rozhodujúca, určujúca je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podradiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je predstaviteľom súdnej moci. Pri výkone svojej funkcie je nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia (čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov). Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Sudkyňa Krajského súdu v Košiciach Mgr. Angelika Sopoligová dôvody pre vznik pochybností o jej nezaujatosti, ktoré by mohli ovplyvniť jej objektívny a nestranný pohľad na vec, vyvodzovala (iba) z „obdobnej skúsenosti“ týkajúcej sa vzniknutých následkov prameniach z ňou utrpeneho ortopedického úrazu, a vyplývajúcej zo skutkových okolností opísaných žalobkyňou v predmetnej veci.

Treba však uviesť, že aj so zreteľom na uvedené ustanovenie § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. má sudca (v rámci prejednávania a rozhodovania konkrétneho sporu) zachovávať k veci, účastníkom konania a k ich zástupcom vždy vecný a profesionálny prístup. Miera schopnosti sudcu zachovať nadhľad a potrebnú dávku odstupu od veci, od účastníkov konania a od všetkého, čo súvisí s prejednaním veci v súdnom konaní, je daná stupňom osobnej a osobnostnej pripravenosti, integrity osobnosti sudcu na výkon súdництва.

Sudca je samozrejme aj súkromnou osobou, vstupuje do rozmanitých právnych vzťahoch, z ktorých mu vyplývajú práva a povinnosti tvoriace obsah daných práv a povinností. Nie je teda osobou odtrhnutou od reálneho života, preto nemôže len „obdobná skúsenosť“ získaná v rôznych sférach života sama osebe vyvolávať pochybnosti o jeho nezaujatosti a nestrannosti.

Vzhľadom na uvedené zo skutočností uvedených Mgr. Angelikou Sopoligovou podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nemožno vyvodit' taký relevantný vzťah tejto sudkyne k predmetnej veci, predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p., ktorý by odôvodňoval jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Keďže sudkyňa Mgr. Angelika Sopoligová vo svojom oznámení (ani po jeho doplnení) nepotvrdila existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho ju z prejednávania a rozhodovania veci a ani z obsahu spisu nevyplývajú skutočnosti, ktoré by spochybňovali jej nezaujatosť, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 10. júla 2014

JUDr. Oľga T r n k o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Poliačiková